

LAPSEN OIKEUKSIEN TIMANTTI

Tavoitteet: Herätellä pohtimaan lapsen oikeuksia ja niiden keskinäistä suhdetta

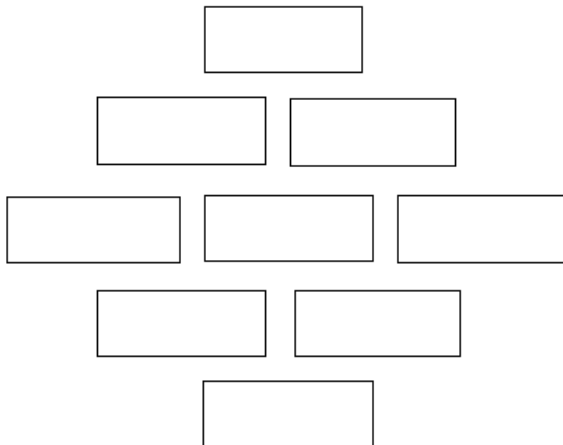
Kesto: 15 min

Ryhmäkoko: Työskennellään 2–3 oppilaan pienryhmissä. Sopii myös suurille ryhmille.

Tarvikkeet: Oikeuskortit sekä vaihtoehtoiset selkokielliset oikeuskortit (liitteenä). Tulosta ja kopioi liite ja leikkaa oikeuskortit irti. Jokainen pari tai ryhmä tarvitsee yhden sarjan.

Tehtävän kulku:

Oppilaat muodostavat 2–3 kolmen hengen ryhmiä. Jaa jokaiselle ryhmälle yhdeksän oikeuskorttia. Oikeudet pohjautuvat YK:n Lapsen oikeuksien sopimukseen (ks. lisätietoa alta). Ryhmien tehtävänä on laittaa oikeudet tärkeysjärjestykseen asettamalla ne timanttikuvioon. Ylimmäksi tulee tärkein oikeus, seuraavalle riville kaksi seuraavaa, keskenään yhtä tärkeää, muttei ihan ylimmän tasoista oikeutta, kolmannelle riville kolme seuraavaksi tärkeintä ja niin edelleen. Alimpana on vähiten tärkeä oikeus.

Alussa on hyvä mainita, ettei oikeita tai väriä vastauksia ole. Timantin muodostamiseen kuluu yleensä noin viisi minuuttia. Ryhmät asettavat valmiit timanttinsa kaikkien nähtäväksi ja kiertävät tutkimassa toistensa timantteja. Ryhmiä voi pyytää perustelemaan valintojaan.

Tehtävän purku:

Harjoitusta purettaessa kannattaa kysyä, miltä harjoitus tuntui ja oliko valitseminen vaikeaa vai helppoa. Tavoitteena on saada oppilaat huomaamaan, että lapsen oikeudet liittyvät toisiinsa ja että niitä on mahdotonta laittaa tärkeysjärjestykseen. Lopuksi keskustellaan yhdessä:

- Toteutuvatko nämä kaikille lapsille ja nuorille yhteiset oikeudet sinun kohdallasi?
- Mistä oikeuksista olisit valmis luopumaan ja mitä siitä seuraisi?
- Miksi lapsille on määritelty erikseen omat oikeudet, vaikka ihmisoikeudet koskevat myös lapsia?
- Mitä oikeuksia Suomessa yleisesti arvostetaan?
- Mitkä näistä oikeuksista eivät kenties toteudu Suomessa tai muualla maailmassa kaikkien nuorten kohdalla? Miksi?

Oikeudet (kortit liitteessä)

- Oikeus käydä koulua ja saada opetusta
- Oikeus kunnolliseen elintasoon
- Oikeus ilmaista vapaasti mielipiteensä
- Lapsen hyvinvointi ei saa riippua siitä, millaiseen ympäristöön hän sattuu syntyään.
- Oikeus elää turvassa väkivallalta ja hyväksikäytöltä
- Oikeus kokoontua ja vaikuttaa järjestöissä
- Valtion pitää auttaa perheettömiä lapsia.
- Oikeus leikkiin, lepoon ja vapaa-aikaan
- Lakia rikkoneita lapsia pitää suojella ja heidän oikeuksiaan kunnioittaa.

Selkokieliset oikeudet (kortit erillisessä liitteessä)

- Saa käydä koulua
- Saa lääkäriltä apua, kun sairastuu
- Lapsi ei saa tehdä liian raskasta työtä
- Saa olla oma mielipide asioista
- Saa elää oman perheen kanssa
- Saa syödä ravitsevaa ruokaa
- Jokaiselle syntyvälle lapselle täytyy antaa nimi
- Saa viettää vapaa-aikaa esimerkiksi leikkien ja leväten
- Lapsella pitää olla yhtä hyvä elämä kaikkialla maailmassa

Pohjatietoa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksesta (opettajalle)

YK:n lapsen oikeuksien sopimus on kaikkia alle 18-vuotiaita lapsia koskeva ihmisoikeussopimus. Sopimus on laadittu, jotta lapset saisivat sen huolenpidon, mikä heille kuuluu. Sopimuksen 54 artiklaa määrittelevät sekä lasten oikeudet että valtioita sitovat velvollisuudet.

Lapsen oikeuksien sopimus hyväksyttiin YK:n yleiskokouksessa 20.11.1989. Se on maailman laajimmin ratifioitu ihmisoikeussopimus. Ratifioimalla sopimuksen valtio sitoutuu muuttamaan lakinsa ja toimintansa sopimusta vastaaviksi. Sopimuksen ulkopuolella on ainoastaan yksi maa: Yhdysvallat. Suomessa lapsen oikeuksien sopimus tuli voimaan vuonna 1991.

YK:n Lapsen oikeuksien komitea seuraa lapsen oikeuksien sopimuksen noudattamista. Maailman maat raportoivat komitealle lapsen oikeuksien tilanteesta viiden vuoden välein. Vastauksena maat saavat komitealta huomautuksia ja suosituksia. Lapsen oikeuksien sopimus on edistänyt maiden lainsäädännön kehittymistä sopimuksen suuntaiseksi, mutta valitettavasti myös allekirjoittajamaissa lapsen oikeuksia rikotaan. Esimerkiksi lapsityö ja lapsiin kohdistuva väkivalta ovat suuria ongelmia.